

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp	Zaaknummer	Uw kenmerk	Datum
Beeldvormende Politieke Markt - Omgevingsprogramma GAP	3926826		17 juni 2025

Geachte leden van de raad,

Hengelo staat voor een belangrijke ruimtelijke en maatschappelijke opgave. De stad is in ontwikkeling, groeit en wij hebben de ambitie om een gezonde, inclusieve en duurzame leefomgeving voor onze inwoners te realiseren. Dit vraagt om een integrale aanpak en een strategisch handelingsperspectief voor wat betreft de infrastructuur voor sport, spelen en bewegen. Dit komt samen in het Omgevingsprogramma Gebied Accommodatie en Voorzieningen Plan, hierna te benoemen als GAP.

De gemeenteraad heeft op verschillende momenten de Omgevingsvisies (Hart van Hengelo, Hengeloos Buiten en Stedelijk Hengelo) en de Sport- en Beweegvisie 2023-2033 als kaders met bijbehorende strategische doelstellingen vastgesteld. In lijn met de Omgevingsvisie(s) streven we naar een integrale benadering en daarom is er gekozen om de actualisatie van de Kadernota Spelen uit 2016 te integreren binnen het GAP. Op deze manier worden maatschappelijke thema's als gezondheid, duurzaamheid, sociale cohesie en onderwijs met elkaar verbonden.

Het GAP wordt een Omgevingsprogramma in de zin van de Omgevingswet en wordt vastgesteld door het College. Het Omgevingsprogramma biedt de mogelijkheid om beleidsdoelen uit de Omgevingsvisie te vertalen naar concrete maatregelen, gebiedsgerichte uitwerkingen en uitvoeringsstrategieën. Dit levert een beleidsinstrument op dat meebeweegt met maatschappelijke, demografische en ruimtelijke ontwikkelingen.

Beeldvormende Politieke Markt op 24 juni 2025

De beeldvormende politieke markt is bedoeld om bij u op te halen en te toetsen of de juiste vertaling is gemaakt van de door de raad vastgestelde kaders. Dit geldt specifiek voor de volgende elementen binnen het GAP:

- De kwaliteitsniveaus als basis voor regulier onderhoud of per businesscase bij grote ontwikkelingen;
- De negen uitgangspunten;
- Referentiekaders voor sport, spelen en bewegen.

Daarnaast nemen wij u in algemene zin ook graag mee in de:

- Aanleiding en doelstellingen van het GAP;
- Opgave voor de sport-, speel- en beweeginfrastructuur;
- Koppeling met bestaand beleid (Omgevingsvisie, Sport- en Beweegvisie, Kadernota Spelen 2016, IHP Onderwijs en de Nota Gezondheid);
- Werkwijze met kwaliteitsniveaus, referentiekaders en businesscases;

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres
Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

- Route en het proces voor besluitvorming; (nu en toekomstgericht);
- Voortgang van uitvoering van moties op het gebied van 'spelen' i.r.t. het GAP.

Informatie

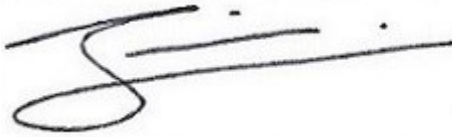
Ter voorbereiding op de beeldvormende politieke markt zijn de volgende bijlagen bijgevoegd:

1. Bijlage 1 - CONCEPT Bouwstenen Omgevingsprogramma GAP – Sport, Spelen en Bewegen
2. Bijlage 2 - Uitgangspunten, kwaliteitsniveaus en referentiekaders
Bijlage 2a - CONCEPT Referentiekaders
Bijlage 2b - Speelbuurtmodel 'Schijf van Vijf'
3. Bijlage 3 - Presentatie Beeldvormende Politieke Markt 24 juni.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris,

de burgemeester,

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G. Schelberg

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres

Burgemeester van der
Dussenplein 1

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074

CONCEPT Bouwstenen Omgevingsprogramma GAP – Sport, Spelen en Bewegen

Wat wordt het GAP

Het GAP wordt een strategisch beleidsinstrument dat richting geeft aan de ontwikkeling en optimalisatie van sport-, speel- en beweegvoorzieningen in de stad. Het GAP gaat uitvoering geven aan eerder vastgestelde ambities en doelen, waarin voorzieningen niet langer los van elkaar worden gezien. Maar juist als essentiële bouwstenen voor een gezonde, inclusieve en vitale leefomgeving. Het GAP biedt kaders voor een toekomstbestendige, multifunctionele en toegankelijke infrastructuur die aansluit bij maatschappelijke opgaven zoals gezondheid, duurzaamheid, sociale cohesie en onderwijs. Het bevat uitgangspunten, referentiekaders en kwaliteitsniveaus op het gebied van sporten, spelen en bewegen.

Het GAP:

- Integreert sport, spelen en bewegen als essentiële onderdelen van de leefomgeving
- Verbindt en concretiseert beleidsdoelen uit de Omgevingsvisie, Sport- en beweegvisie en Kadernota Spelen
- Biedt kaders en richtlijnen voor de inrichting en ontwikkeling van voorzieningen, zoals sporthallen, speelplekken en beweegroutes
- Werkt met kwaliteitsniveaus: basisvoorzieningen, vernieuwend & toekomstbestendig en topsport & citymarketing
- Stuurt op maatschappelijke meerwaarde, zoals gezondheid, duurzaamheid, sociale cohesie en onderwijs

Het GAP komt tot stand als uitwerking van diverse beleidskaders en visies, waaronder de:

- **Omgevingsvisies (binnenstad & Hart van Zuid, buitengebied en stedelijk gebied):** de stad ontwikkelt zich tot een duurzame, inclusieve en vitale stad
- **Sport- en beweegvisie 2023-2033:** met drie ambities:
 - Sport en bewegen is voor iedereen bereikbaar
 - Hengelo is één grote stimulerende beweegomgeving
 - Sport als basis voor maatschappelijke kracht
- **Kadernota Spelen:** waarvan de doelen zijn geïntegreerd in het GAP
- **Transformatieplan Sociaal Domein:** met focus op wijkgericht werken
- **Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP):** voor koppeling van sportvoorzieningen aan onderwijslocaties
- **Duurzaamheidsbeleid en mobiliteitsvisie:** voor klimaat adaptieve en bereikbare voorzieningen
- **Nota Gezondheid:** voor het verbeteren van de gezonde leefomgeving

Deze documenten vormen de basis voor het GAP. In deze basis wordt een toekomstbeeld geschetst waarin Hengelo in 2040 een vitale, inclusieve en duurzame stad is.

De ontwikkeling van het plan wordt ingegeven door de groei van de stad, veranderende sport-, speel- en beweegbehoeften, de wettelijke verplichting voor onderwijs en de wens om de infrastructuur te vernieuwen en beter te benutten. Het GAP wordt opgesteld als omgevingsprogramma binnen de kaders van de Omgevingswet en wordt gekoppeld aan andere beleidsvelden zoals onderwijs (integraal huisvestingsplan), mobiliteit en duurzaamheid.

Het GAP komt tot stand door analyses van de bestaande infrastructuur, demografische ontwikkelingen, maatschappelijke trends (zoals individualisering en ongeorganiseerd sporten), impact van de groeiambitie, participatie van inwoners, aanbieders en partners. Daarmee is de huidige en wenselijke situatie kwantitatief en kwalitatief scherp gemaakt.

Waar draagt het GAP aan bij

Het GAP is bedoeld als sturingskader op een hoogwaardige, toegankelijke en multifunctionele sport-, beweeg- en speelinfrastructuur. Deze infrastructuur is niet alleen functioneel, maar ook inspirerend en verbindend. Het vormt een cruciale schakel tussen de strategische doelen van de omgevingsvisie en de concrete uitvoering in de fysieke leefomgeving. Het GAP vertaalt de strategische keuzes uit de omgevingsvisie, zoals de stedelijke schaalsprong, de wijkgerichte aanpak en de vergroening van de stad, naar concrete ruimtelijke en programmatische kaders.

Het GAP operationaliseert de ambities op het gebied van sport, spelen en bewegen en verbindt deze met andere maatschappelijke opgaven zoals gezondheid, duurzaamheid, sociale cohesie en

onderwijs. Sportvoorzieningen, sport (maatschappelijk) vastgoed en speelplekken zijn daarbij een middel om maatschappelijk effect te bereiken.

Sport, spelen en bewegen zijn essentieel voor een gezonde, vitale en leefbare omgeving. Goede accommodaties en voorzieningen dragen bij aan:

- ✓ **Gezondheid en welzijn** van inwoners
- ✓ **Inclusiviteit en toegankelijkheid**, zodat iedereen kan deelnemen
- ✓ **Duurzaamheid en toekomstbestendigheid** van onze voorzieningen
- ✓ **Efficiënt gebruik van ruimte en middelen**
- ✓ **Wettelijke verplichting** om voldoende voorzieningen voor **bewegingsonderwijs** te bieden binnen een redelijke afstand tot scholen

Verankerd in de Sport- en Beweegvisie 2023–2033

Het GAP is inhoudelijk verankerd in de Sport- en Beweegvisie 2023–2033, waarin Hengelo zich profileert als dé sport- en beweegstad. De ambities uit deze visie vormen het fundament en geven richting aan het ambitieniveau, de benodigde investeringen en de beleidskeuzes die bijdragen aan een gezonde en actieve stad. De Sport- en beweegvisie heeft als input gediend voor de Omgevingsvisie Stedelijk Hengelo.

Beleid van de Kadernota 2016 wordt geïntegreerd

De strategische doelen van de Kadernota Spelen uit 2016 zijn geactualiseerd in de Omgevingsvisie Stedelijk Hengelo en de Sport- en beweegvisie. Met het GAP worden deze doelen vertaald naar referentiekaders en uitgangspunten voor inrichting. De Kadernota Spelen komt hiermee te vervallen. Spelen richt zich op een passende spreiding van speelvoorzieningen, inclusieve, innovatieve en multifunctionele speelplekken en een groene, duurzame inrichting. Het Speelbuurtmodel en de 'Schijf van Vijf' vormen de basis voor de inrichting van (speel)buurten, afgestemd op lokale behoeften en speeldruk. Hiermee wordt spelen niet alleen een activiteit, maar een middel voor sociale verbinding en gezondheid.

Met de integratie van Spelen profileert de gemeente Hengelo zich als dé sport-, speel- en beweegstad.

Koppeling met het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs

Met het GAP anticiperen we op onze wettelijke taak om adequaat bewegingsonderwijs te faciliteren. Met het GAP sluiten wij inhoudelijk en procesmatig aan op het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs, hierna te benoemen als IHP, waarin de gemeente Hengelo en schoolbesturen gezamenlijk investeren in een toekomstbestendige onderwijshuisvesting. Dit betekent dat specifieke ontwikkelingen binnen het IHP aanleiding kunnen zijn om voorzieningen voor sport, spelen en bewegen gebiedsgericht 'mee te ontwikkelen'. Maar ook het streven om sport-, speel- en beweegvoorzieningen multifunctioneel in te zetten, bijvoorbeeld als gymvoorziening overdag en sportvoorziening in de avond, en daarmee optimaal gebruik te maken van ruimte en middelen, is daar onderdeel van.

De openbare schoolpleinen zien wij als kansrijke locaties om multifunctioneel in te zetten. Niet alleen gebruiken we onze ruimte dan optimaal, het draagt ook bij aan de doelen op het gebied van een gezonde leefomgeving en aan de wettelijke verplichting van bewegingsonderwijs. In gesprek met het onderwijs gaan wij hier verder vorm en inhoud aan geven.

Het GAP als instrument binnen de Omgevingswet

Het GAP wordt vormgegeven als een omgevingsprogramma in de zin van de Omgevingswet. Het instrument 'Omgevingsprogramma' biedt de mogelijkheid om beleidsdoelen uit de omgevingsvisie te vertalen naar concrete maatregelen, gebiedsgerichte uitwerkingen en uitvoeringsstrategieën. Daarmee vormt het GAP een beleidsinstrument dat bestendig is voor maatschappelijke, demografische en ruimtelijke ontwikkelingen.

Het GAP maakt het mogelijk om kwaliteitsniveaus en referentiekaders, zoals de spreiding van voorzieningen of de inrichtingslijnen voor speelruimte, flexibel toe te passen en te verfijnen op basis van gebied specifieke kenmerken en behoeften. Zo kan per wijk of ontwikkellocatie maatwerk worden geleverd, passend bij zowel die lokale context als de strategische doelen van de stad.

Het College is bevoegd tot vaststelling van het Omgevingsprogramma, binnen de kaders van de door de gemeenteraad vastgestelde Omgevingsvisie. De gemeenteraad wordt actief betrokken bij

de totstandkoming van het GAP. De gemeenteraad heeft daarnaast een besluitvormende rol bij het vaststellen van die voortvloeiën uit het GAP.

Richting geven aan de opgaven voor de stad

Het GAP wordt niet alleen een uitvoeringsinstrument, het wordt ook een strategisch kompas. Het helpt de gemeente Hengelo om richting te geven aan de ruimtelijke en maatschappelijke opgaven die voortvloeien uit de groei van de stad, de veranderende sport-, speel- en beweegbehoeften van inwoners en de ambitie om een gezonde, inclusieve en duurzame leefomgeving te realiseren.

Door het GAP te positioneren als integraal onderdeel van de ruimtelijke planvorming, en te verbinden met andere beleidsvelden zoals onderwijs, gezondheid, mobiliteit en duurzaamheid, ontstaat een samenhangende aanpak die bijdraagt aan een sterke en veerkrachtige stad.

Het GAP maakt het mogelijk om keuzes transparant en uitlegbaar te maken, richting inwoners, aanbieders, bestuur en politiek. Het biedt houvast bij het afwegen van belangen, het prioriteren van investeringen en het monitoren van voortgang. Daarmee is het GAP een instrument voor sturing, samenwerking en vernieuwing.

Van beleid naar uitvoering: businesscases als brug

Het GAP kent straks kwaliteitsniveaus, uitgangspunten en referentiekaders als basis voor regulier onderhoud of voor businesscases bij grotere ontwikkelingen.

Kwaliteitsniveaus

Met het GAP stellen we drie kwaliteitsniveaus vast.

- Basisvoorzieningen
- vernieuwend & toekomstbestendig
- topsport & citymarketing

Het kwaliteitsniveau Vernieuwend en Toekomstbestendig is het vertrekpunt bij toekomstige ontwikkelingen. Hier kan onderbouwd van afgeweken worden in afzonderlijke businesscases. In bijlage 2 wordt toelichting gegeven op de kwaliteitsniveaus.

Uitgangspunten en referentiekaders

Het GAP kent negen uitgangspunten. Deze uitgangspunten zijn een uitwerking van de strategische doelen en ambities uit onder meer de Omgevingsvisie en Sport en beweegvisie. Deze uitgangspunten vormen de basis voor de uiteindelijke referentiekaders (zie bijlage 2). De uitgangspunten en referentiekaders zijn onderbouwd vanuit de eerder genoemde analyses op onder meer bezettingsgraden, het benodigde en gewenste clusteren van (maatschappelijke) voorzieningen, de wens en noodzaak om voorzieningen inclusief, toegankelijk en bereikbaar maken.

De negen uitgangspunten:

1. Diversiteit aan sport-, speel- en beweegvoorzieningen
2. Goede bereikbaarheid van betaalde en onbetaalde voorzieningen
3. Overzicht van variëteit aan aanbod en vindbaarheid van voorzieningen
4. Sport, spelen en bewegen integreren in bestaande recreatieve omgeving
5. De infrastructuur is aantrekkelijk en duurzaam
6. Sport-, speel- en beweegvoorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken door iedereen
7. Balans in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur
8. Verschillende voorzieningen combineren in één
9. Voorzieningen combineren met andere functies

Deze uitgangspunten vormen het fundament voor het beoordelen, prioriteren en realiseren van sport-, speel- en beweegvoorzieningen.

Deze uitgangspunten en referentiekaders worden toegepast op basis van gebiedskenmerken, demografische ontwikkelingen en maatschappelijke opgaven. Zo ontstaat maatwerk per wijk of locatie, binnen een helder en toetsbaar beleidskader.

In de referentiekaders is de huidige situatie afgezet tegen het gewenste niveau. Dat beschrijft onze ambitie. De huidige situatie is op het kwaliteitsniveau basisvoorziening. Dit betekent dat het voldoet aan de kwaliteitseisen uit het vastgestelde accommodatie- en speelbeleid. Met de nieuwe

referentiekaders werken we naar een kwaliteitsverbetering op het gebied van duurzaamheid, inclusiviteit en multifunctionaliteit. Als stad hebben wij ambitie en willen wij toekomstbestendig zijn. Hiervoor een aantal stappen nodig. De referentiekaders zijn daarin ondersteunend voor de sport-, speel- en beweeginfrastructuur.

Fasering en concretisering

We ontwikkelen gericht en gefaseerd. Het doel is zoveel mogelijk werk met werk maken. Concreet betekent dit dat we tot uitvoering komen wanneer:

- Een businesscase IHP wordt opgestart (relatie spelen en bewegingsonderwijs)
- Er een locatie of gebiedsontwikkeling is waar we op aan kunnen haken
- Het onderhoudsniveau vraagt om actie

Daarmee anticiperen wij op de financiële mogelijkheden op dit moment, zonder onze ambitie uit het oog te verliezen.

Businesscases

Per nieuwe ontwikkeling wordt een businesscase opgesteld. Bijvoorbeeld de herontwikkeling van sporthallen en sportparken, de integratie van speelvoorzieningen in nieuwe woonwijken of de koppeling van gymlokalen aan onderwijslocaties. De businesscases vormen zo de 'brug' tussen beleid en uitvoering. En maken het mogelijk om onderbouwde keuzes te maken over investeringen, prioritering en samenwerking. De uiteindelijke besluitvorming over deze businesscases ligt bij de gemeenteraad.

Businesscases bevatten een integrale afweging van ruimtelijke, maatschappelijke en financiële aspecten, waaronder:

- + *het gekozen kwaliteitsniveau*
- + *de uitgangspunten en referentiekaders*
- + *de ruimtelijke en functionele inpassing*
- + *de investeringskosten, exploitatie en maatschappelijke baten*
- + *de mogelijke samenwerkingsvormen en financieringsbronnen*

Fasering van besluitvorming en financiële borging

Het GAP wordt door het College vastgesteld zonder investeringsprogramma. Het GAP biedt ruimte voor gebiedsgerichte uitwerking en prioritering op basis van maatschappelijke opgaven, ruimtelijke kansen en financiële haalbaarheid.

De gemeenteraad besluit over de inhoudelijke wenselijkheid én de financiële dekking van de voorgestelde investeringen.

Deze werkwijze waarborgt dat de raad op het juiste moment betrokken is bij keuzes die impact hebben op de ruimtelijke ontwikkeling, het maatschappelijk voorzieningenniveau en de gemeentelijke begroting. Tegelijkertijd biedt het ruimte aan het college om binnen het vastgestelde kader van het GAP te sturen op integraliteit, samenhang en uitvoerbaarheid.

Koppeling met de P&C-cyclus: proces en systematiek

De investeringsvoorstellen die voortkomen uit het GAP worden ingebracht in de reguliere planning- en control cyclus van de gemeente Hengelo. Dit gebeurt via de volgende systematiek:

1. Businesscase ontwikkeling

- Voor elke gebiedsontwikkeling of voorziening wordt een businesscase opgesteld, waarin het gewenste ambitieniveau, de beleidsmatige onderbouwing, het ruimtelijk programma van eisen en de financiële consequenties zijn uitgewerkt.

2. Beoordeling en prioritering

- Het college beoordeelt de businesscase op inhoudelijke en financiële haalbaarheid, en stelt – indien passend binnen de strategische doelen – een voorstel op voor besluitvorming.

3. Besluitvorming gemeenteraad

- De gemeenteraad besluit over de investering, inclusief de financiële dekking. Dit gebeurt via:
 - een raadsbesluit per businesscase inclusief de vertaling naar de Zomernota (en Beleidsbegroting) voor een integrale afweging op nieuwe beleidswensen en investeringen op middellange termijn;
 - Eventuele bijstellingen kunnen mogelijk via de Beleidsrapportage.

4. Uitvoering en monitoring

- Na besluitvorming wordt de investering opgenomen in de begroting en volgt uitvoering. De voortgang wordt gemonitord via de reguliere P&C-documenten (begroting, jaarrekening, bestuur rapportages).

Deze systematiek zorgt voor transparantie, bestuurlijke controle en een goede financiële verankering. Tegelijkertijd blijft het GAP als Omgevingsprogramma werkbaar: het biedt ruimte voor nieuwe inzichten, veranderende behoeften en gebiedsgerichte maatwerkoplossingen.

Bijlage 1 – Uitgangspunten, kwaliteitsniveaus en referentiekaders

In 2024 is er onderzoek gedaan naar de huidige situatie en de wenselijke situatie. Het 'gat' hiertussen leverde ons een GAP-analyse op waarin inzichtelijk is gemaakt wat er nodig is om naar de wenselijke situatie te gaan met de gedachte van de stedelijke ontwikkelingsambitie. De gemeente Hengelo heeft de ambitie uitgesproken om kwantitatief en kwalitatief te groeien (strategische agenda en regionale stedelijke investeringsagenda). Dit betekent onder andere een woningbouwopgave van circa 10.000 – 15.000 woningen, waarvan een groot gedeelte is gepland voor 2040.

Dit betekent dat er meer sportende, spelende en bewegende inwoners komen die een groter beroep doen op de aanwezige infrastructuur. De huidige infrastructuur is niet meer toereikend om aan deze toenemende vraag te voldoen. In Hengelo liggen er uitdagingen om sportparken rendabel te houden. De toenemende vraag in behoeften vraagt dus om optimalisatie en kwaliteitsimpuls van de huidige infrastructuur.

De negen uitgangspunten zijn naar voren gekomen aan de hand van onderzoek en analyses om verschillende elementen onder te brengen zoals bezettingsgraden, het clusteren van (maatschappelijke) voorzieningen, voorzieningen inclusief, toegankelijk en bereikbaar maken. Dit zijn slechts enkele voorbeelden uit het referentiekader, wat onderbouwend is om de uitgangspunten te realiseren.

De huidige situatie is voorzien van een basisniveau. Dit betekent dat het voldoet aan de kwaliteitseisen uit het vastgestelde accommodatiebeleid. Als wij de huidige (niet vastgestelde) kaders vergelijken met de nieuwe referentiekaders, is inzichtelijk dat het gaat om een kwaliteitsverbetering op het gebied van duurzaamheid, inclusiviteit en multifunctionaliteit. Als stad hebben wij ambitie en willen wij toekomstbestendig zijn. Hiervoor zijn een aantal stappen nodig. Deze stappen worden gezet aan de hand van kwaliteitsniveaus en referentiekaders.

Kwaliteitsniveaus

Elk niveau weerspiegelt een ander beleidsdoel en investeringsstrategie, passend bij de rol die de voorzieningen spelen.

Om het juiste kwaliteitsniveau voor de gemeente Hengelo te bepalen, vragen wij ons dit in de komende processen af:

- *Wat de huidige knelpunten zijn in sport-, speel- en beweegvoorzieningen?*
- *Wil de gemeente Hengelo alleen onderhouden of juist vernieuwen, clusteren en/of uitbreiden?*
- *Hoe belangrijk is duurzaamheid en innovatie?*
- *Welke rol speelt de gemeente Hengelo in (top)sport en citymarketing?*

Het werken met kwaliteitsniveaus binnen het GAP is essentieel om richting, prioriteit en consistentie te geven aan het beleid. Graag nemen wij u mee in de onderbouwing waarom het hanteren van de niveaus *basisvoorziening*, *vernieuwend en toekomstbestendig*, en *topsport en citymarketing* waardevol en noodzakelijk is:

1. *Strategische differentiatie*
Niet elke voorziening heeft dezelfde functie of impact. Door te werken met niveaus kunnen wij:
 - Gericht investeren
 - Beleidsdoelen koppelen aan voorzieningen
2. *Efficiëntie en prioritering*
Kwaliteitsniveaus helpen bij het maken van keuzes:
 - Wat moet minimaal aanwezig zijn? -> *basisvoorziening*
 - Waar willen we op innoveren of verduurzamen? -> *vernieuwend en toekomstbestendig*
 - Wat draagt bij aan het imago of economische waarde van de stad? -> *topsport en citymarketing*
3. *Transparantie en communicatie*
Kwaliteitsniveaus maken het beleid:
 - Begrijpelijk voor stakeholders zoals sportverenigingen, inwoners en raadsleden

- Toets- en uitlegbaar -> *Waarom krijgt de ene locatie een upgrade en de andere niet*
- 4. *Flexibiliteit en toekomstgerichtheid*
Door te werken met kwaliteitsniveaus kunnen wij:
 - Meebewegen met ontwikkelingen in sport-, beweeg- of speeldeelname, demografie en duurzaamheid
 - Stapsgewijs groeien. Bijv. een basisvoorziening kan op termijn doorgroeien naar een toekomstbestendige voorziening
- 5. *Beleidsmatige samenhang*
Kwaliteitsniveaus zorgen voor:
 - Afstemming tussen sectoren zoals onderwijs, ruimtelijke ordening, gezondheid en economie
 - Een integrale benadering van (sport-, beweeg- en speel)huisvesting, waarbij voorzieningen niet op zichzelf staan maar passen in een bredere visie

Binnen het GAP onderscheiden we drie kwaliteitsniveaus om richting te geven aan investeringen en beleidskeuzes:

1. Basisvoorziening
2. *Vernieuwend en toekomstbestendig*
3. Topsport en citymarketing

Basisvoorziening

Deze voorzieningen zijn functioneel, toegankelijk en gericht op breedtesport, schoolsport en recreatief gebruik. Ze voldoen aan minimale kwaliteitsnormen en zijn verspreid over de gemeente om laagdrempelige deelname aan sport, bewegen en spelen te waarborgen.

Vernieuwend en toekomstbestendig

Deze voorzieningen spelen in op maatschappelijke ontwikkelingen zoals duurzaamheid, multifunctionaliteit en veranderende behoeften. Ze combineren sport, bewegen en spelen met andere functies (zoals onderwijs, gezondheid of zorg) en dragen bij aan leefbaarheid, vitaliteit en sociale cohesie.

Topsport en citymarketing

Deze voorzieningen zijn van hoog niveau en geschikt voor (inter)nationale evenementen. Ze versterken het imago van de gemeente Hengelo, stimuleren economische spin-off en ondersteunen talentontwikkeling. Ze zijn strategisch gepositioneerd en dragen bij aan de citybranding.

Door deze kwaliteitsniveaus te hanteren, creëren we een samenhangend, doel- en toekomstgericht sport-, beweeg- en speellandschap dat aansluit bij de behoeften van inwoners en beleidsdoelen.

Standaardniveau

Het kwaliteitsniveau 'Vernieuwend en Toekomstbestendig' is het vertrekpunt bij toekomstige ontwikkelingen. Hier kan onderbouwd van afgeweken worden in afzonderlijke businesscases. Dit niveau biedt de beste balans tussen maatschappelijke meerwaarde, toekomstgerichtheid en efficiënt ruimtegebruik. Dit houdt in:

Maatschappelijke meerwaarde

Dit niveau sluit aan bij de actuele opgaven zoals gezondheid, inclusie, duurzaamheid en sociale cohesie. Door de voorzieningen multifunctioneel in te richten, kunnen ze ook dienen als ontmoetingsplekken, onderwijsruimte of zorglocatie.

Toekomstgerichtheid

Door te investeren in duurzame, flexibele en adaptieve voorzieningen, wordt ingespeeld op veranderende sportbehoeften en demografische ontwikkelingen. Dit voorkomt desinvesteringen op de lange termijn.

Ruimtelijke en financiële efficiëntie

Multifunctionele voorzieningen maken dubbelgebruik mogelijk, wat leidt tot lagere exploitatiekosten en minder ruimtebeslag. Dit is essentieel in een tijd van schaarse ruimte en stijgende bouw- en energiekosten.

Kwaliteitsniveau	Beschrijving	Voorbeelden
Basisvoorziening	<i>Behouden en onderhoud van bestaande voorzieningen zonder uitbreidingen of innovaties</i>	<i>Regulier onderhoud van sporthallen, velden en speelplekken. Vervanging van verouderde voorzieningen indien nodig</i>
Vernieuwend en toekomstbestendig	<i>Investeren in duurzame, innovatieve en inclusieve voorzieningen</i>	<i>Energie neutrale voorzieningen en slimme technologieën. Creëren van meer beweegvriendelijke, inclusieve openbare ruimte</i>
Topsport en citymarketing	<i>Hengelo als topsport op de kaart zetten met hoogwaardige voorzieningen</i>	<i>Ontwikkeling van topsportvoorzieningen. Organiseren van grote sportevenementen en stimuleren van talentontwikkeling</i>

Referentiekaders

Het hanteren van kwaliteitsniveaus vraagt om referentiekaders. Deze vormen de basis waarop voorzieningen worden beoordeeld en ontwikkeld. Ze zorgen ervoor dat keuzes, zoals eerder aangegeven, transparant en uitlegbaar zijn. Zowel richting inwoners, aanbieders, bestuur en politiek. Door vooraf vast te leggen wat de minimale eisen en gewenste kwaliteiten zijn (per kwaliteitsniveau), ontstaat er een gedeeld kader dat willekeur voorkomt en gelijke behandeling bevordert.

De referentiekaders vertalen de beleidsambities naar concrete richtlijnen voor bijvoorbeeld de locatie, duurzaamheid, toegankelijkheid en multifunctionaliteit. De samenhang die hierdoor ontstaat bevordert de ambities en uitvoering van de gemeente Hengelo. Bovendien maken de referentiekaders het mogelijk om plannen en bestaande voorzieningen te toetsen aan het gewenste kwaliteitsniveau. Dit biedt onderbouwing en brengt focus aan bij het monitoren van voortgang en het maken van keuzes (investeringen en prioriteiten).

Als wij de huidige situatie vergelijken met de nieuwe referentiekaders, zoals opgenomen in dit document is inzichtelijk dat het echt gaat om een kwaliteitsverbetering op het gebied van duurzaamheid, inclusiviteit en multifunctionaliteit. Als stad hebben wij ambitie en willen wij toekomstbestendig zijn. Hiervoor zijn een aantal stappen nodig. Deze stappen worden gezet aan de hand van de referentiekaders.

Kwaliteitsverbetering op de infrastructuur

Het hanteren van uitgangspunten, kwaliteitsniveaus en referentiekaders leidt tot een infrastructuur van kwaliteit. Dit sluit beter aan op de behoeften van inwoners en de maatschappelijke doelen van de gemeente Hengelo. Het bevordert samenwerkingen tussen partners, verhoogt draagvlak bij beleidskeuzes en zorgt er voor dat voorzieningen niet alleen voldoen aan de eisen van vandaag, maar ook voorbereid zijn op de uitdagingen van morgen.

Uitgangspunt	Verekening	Relevante situatie (zonder voorziening) o.b.v. 82.311 inwoners 2023 en bestaande infrastructuur	Referentiekaders
Overzicht aan sport, speel- en beweegvoorzieningen	Er zijn voldoende binnensport, buitensport en openbare sport, speel- en beweegvoorzieningen	Deen richtlijn op aantal baden per inwoner De sportparken zijn (gedeeltelijk) verspreid o.b.v. de infrastructuur uit de jaren '40 Paviljoenen op (bijna) alle locaties en commerciële grond binnen 100 meter afstand De verspreiding is gericht op o.m. onderwijs en vrije tijd Het veld is bestemd voor groene en openbare sport- en beweegvoorzieningen Van de 150 velden heeft een veld geen	Op stadniveau is er minimaal 1 zwembad en 1 natuurlijk zwembad (Tanderveld) De verspreiding van sportparken zijn gericht op basis van verspreiding, bestemming en bestemming en bestemming van woningen. Deze afstand kan aangepast worden met goed overleg met de lokale overheid. De verspreiding van binnensportvoorzieningen wordt integraal gericht op o.m. het HPO onderwijs en de stedelijke ontwikkeling Andere bestemming is voorzien van groene en openbare sport- en beweegvoorzieningen Van de 150 velden heeft een veld geen
	Er wordt voorzien in sport- en beweegvoorzieningen voor verschillende doelgroepen	De huidige voorziening is o.b.v. traditionele voorzieningen	Er wordt ingezet op een breed en gevarieerd aanbod van voorzieningen. Dit aanbod gaat verder dan traditionele voorzieningen zoals sportvelden en voetbalvelden
	Er wordt voorzien in sport- en beweegvoorzieningen voor verschillende doelgroepen	De huidige voorzieningen zijn niet inclusief en niet voor alle doelgroepen De schoolpleinen zijn niet multifunctioneel en veiligheids- en veiligheid De variatie is gericht op traditioneel aanbod	Indere zijn voorzien van sport- en beweegvoorzieningen voor alle doelgroepen en baden inclusief Schoolpleinen zijn multifunctioneel en veiligheids- en veiligheid De variatie van het aanbod wordt voortgezet zodat het beter aansluit bij diverse doelgroepen De variatie van het aanbod wordt voortgezet zodat het beter aansluit bij diverse doelgroepen
	Sportvelden bevatten voldoende afwisseling	De sportvelden in Hengelo bevatten in veel gevallen onvoldoende afwisseling. Er is ruimte voor verbetering op het gebied van: Speelvormen (meer natuurlijke spel, sport, ontmoetingsplekken) Veiligheidsniveau Samenhang tussen plekken (via routes of thematische inrichting) De variatie in speelvormen is beperkt; niet alle plekken zijn toegankelijk en missen natuurlijke of interactieve elementen. Inclusiviteit en uitdaging voor oudere kinderen blijven achter	In elke sportveld moet de afwisseling van vijf aanpak zijn: De traditionele speelveld Vrij spel Fietsspel Meer interactief De speelveld
	Sportvelden ingeticht op basis vraag/verloop	Ingeticht op basis van demografie	De sportvelden zijn meer formeel aanbod bij hoge sportvelden, minder formeel bij veel vrije ruimte
Goede bereikbaarheid van bestaande en ontbrekende voorzieningen	De sport- en beweegvoorzieningen zijn goed bereikbaar en hebben een goede ligging	De basis voorvoorziening van sportvelden is aanwezig in de Kadernota Sport 2016. De sportvelden zijn ingeticht op 1 sportveld per 10.378 inwoners De sportvelden zijn ingeticht op 1 sportveld per 13.719 inwoners Deen richtlijn op aantal baden per inwoner Deen richtlijn op aantal baden per 1.000 woningen Van binnensportvoorziening ligt op maximaal 1.000 meter afstand van het primaire onderwijs	1 sportveld per 12.000 inwoners 1 zwembad en 1 natuur zwembad per 82.500 inwoners Tussen de 3.000 en 7.000 m² baden per 1.000 woningen Van binnensportvoorziening ligt op maximaal 1.000 meter afstand van het primaire onderwijs In elke sportveld binnen 200 meter sportveld
	Sportvelden hebben een goede basisvoorziening van sportvoorzieningen	De sportvelden in Hengelo hebben een goede basisvoorziening van sportvoorzieningen. Wel is er ruimte voor verbetering in diversiteit, inclusiviteit en aansluiting op verschillende leeftijdsgroepen	In elke sportveld binnen 200 meter sportveld
	De sportvelden hebben een goede basisvoorziening van sportvoorzieningen	De sportvelden in Hengelo hebben een goede basisvoorziening van sportvoorzieningen. Wel is er ruimte voor verbetering in diversiteit, inclusiviteit en aansluiting op verschillende leeftijdsgroepen	In elke sportveld binnen 200 meter sportveld
	De sportvelden hebben een goede basisvoorziening van sportvoorzieningen	De sportvelden in Hengelo hebben een goede basisvoorziening van sportvoorzieningen. Wel is er ruimte voor verbetering in diversiteit, inclusiviteit en aansluiting op verschillende leeftijdsgroepen	In elke sportveld binnen 200 meter sportveld
	De sportvelden hebben een goede basisvoorziening van sportvoorzieningen	De sportvelden in Hengelo hebben een goede basisvoorziening van sportvoorzieningen. Wel is er ruimte voor verbetering in diversiteit, inclusiviteit en aansluiting op verschillende leeftijdsgroepen	In elke sportveld binnen 200 meter sportveld
Overzicht van variatie aan aanbod en beschikbaarheid van voorzieningen	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar
	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar
	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar
	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar
	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar
Sport, spelen en bewegen integreren in bestaande recreatieve omgeving	De openbare (sport)infrastructuur zit aan het sport en bewegen	De openbare (sport)infrastructuur zit aan het sport en bewegen	De openbare (sport)infrastructuur zit aan het sport en bewegen
	De openbare (sport)infrastructuur zit aan het sport en bewegen	De openbare (sport)infrastructuur zit aan het sport en bewegen	De openbare (sport)infrastructuur zit aan het sport en bewegen
	De openbare (sport)infrastructuur zit aan het sport en bewegen	De openbare (sport)infrastructuur zit aan het sport en bewegen	De openbare (sport)infrastructuur zit aan het sport en bewegen
	De openbare (sport)infrastructuur zit aan het sport en bewegen	De openbare (sport)infrastructuur zit aan het sport en bewegen	De openbare (sport)infrastructuur zit aan het sport en bewegen
	De openbare (sport)infrastructuur zit aan het sport en bewegen	De openbare (sport)infrastructuur zit aan het sport en bewegen	De openbare (sport)infrastructuur zit aan het sport en bewegen
De infrastructuur is aantrekkelijk en duurzaam	De voorzieningen zijn aantrekkelijk	De voorzieningen zijn aantrekkelijk	De voorzieningen zijn aantrekkelijk
	De voorzieningen zijn aantrekkelijk	De voorzieningen zijn aantrekkelijk	De voorzieningen zijn aantrekkelijk
	De voorzieningen zijn aantrekkelijk	De voorzieningen zijn aantrekkelijk	De voorzieningen zijn aantrekkelijk
	De voorzieningen zijn aantrekkelijk	De voorzieningen zijn aantrekkelijk	De voorzieningen zijn aantrekkelijk
	De voorzieningen zijn aantrekkelijk	De voorzieningen zijn aantrekkelijk	De voorzieningen zijn aantrekkelijk
Sport, speel- en beweegvoorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken door iedereen	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken
	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken
	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken
	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken
	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken
Baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur	De baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur	De baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur	De baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur
	De baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur	De baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur	De baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur
	De baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur	De baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur	De baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur
	De baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur	De baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur	De baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur
	De baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur	De baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur	De baten in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur
Verschillende voorzieningen combineren in één	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeelte gebruik)	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeelte gebruik)	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeelte gebruik)
	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeelte gebruik)	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeelte gebruik)	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeelte gebruik)
	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeelte gebruik)	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeelte gebruik)	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeelte gebruik)
	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeelte gebruik)	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeelte gebruik)	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeelte gebruik)
	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeelte gebruik)	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeelte gebruik)	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeelte gebruik)
Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)	Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)	Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)	Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)
	Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)	Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)	Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)
	Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)	Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)	Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)
	Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)	Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)	Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)
	Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)	Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)	Voorzieningen combineren met andere functies (multifunctioneel)

Figuur 1 Referentiekaders

Businesscases

Om voorzieningen doelgericht te ontwikkelen en/of te vernieuwen, is het noodzakelijk om de gekozen kwaliteitsniveaus, uitgangspunten en referentiekaders te vertalen naar concrete businesscases. Deze businesscases vormen de brug tussen beleid en uitvoering en maken inzichtelijk wat er nodig is om een voorziening te realiseren of aan te passen binnen het gewenste kwaliteitsniveau.

De vertaalslag naar businesscases

Dit begint met het inrichten van het kwaliteitsniveau voor een specifieke ontwikkeling (bijvoorbeeld een gebieds- of locatieontwikkeling). De keuze van dit niveau zorgt ervoor dat relevante uitgangspunten en referentiekaders worden toegepast. Denk hierbij aan de (kwaliteits)eisen op het gebied van duurzaamheid, multifunctionaliteit, toegankelijkheid en exploitatie. Vervolgens worden deze kaders vertaald naar een functioneel en ruimtelijk programma van eisen. Dit vormt de basis voor ontwerp, kostenraming en exploitatieberekening. Per businesscase worden verschillende scenario's doorgerekend, zoals investeringskosten, maatschappelijke baten, beheermodellen en risico's.

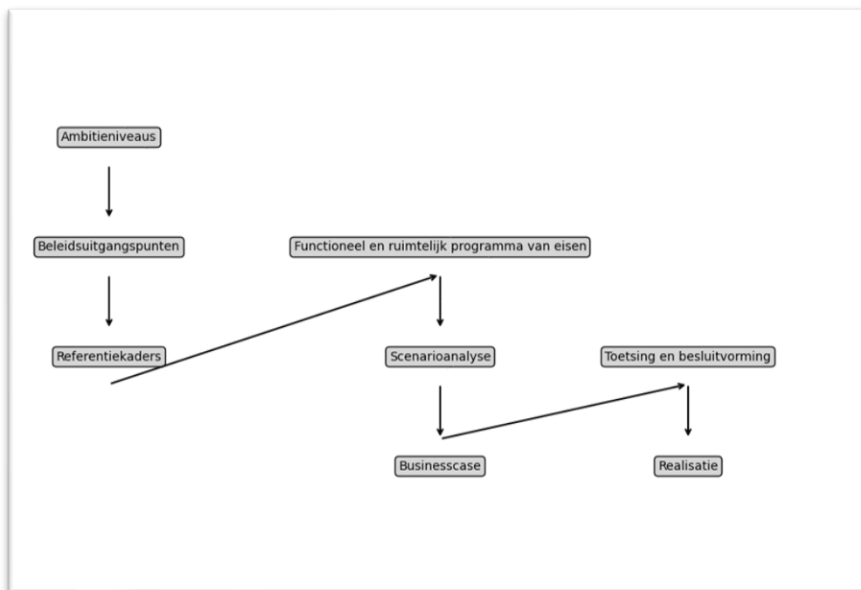
Door deze aanpak ontstaat er een afwegingskader waarmee per businesscase onderbouwde keuzes worden gemaakt. Dit maakt het mogelijk om te prioriteren, financiering te structureren en samenwerkingen aan te gaan.

In onderstaand figuur wordt het proces inzichtelijk gemaakt met daaronder de acht stappen in het proces.

1. Ambitieniveaus

Bepalen het strategisch kader: basisvoorziening, vernieuwend en toekomstbestendig of topsport

2. **Beleidsuitgangspunten**
Vertalen de ambitie naar inhoudelijke keuzes op thema's als duurzaamheid, inclusie en multifunctionaliteit
3. **Referentiekaders**
Bieden concrete richtlijn en normen voor ontwerp, locatie en gebruik
4. **Functioneel en ruimtelijk programma van eisen**
Hierin worden de beleidskaders vertaald naar praktische eisen voor de voorziening
5. **Scenarioanalyse**
Verschillende varianten worden doorgerekend op kosten, baten, risico's en maatschappelijke waarde
6. **Businesscase**
Integreert alle informatie in een afwegingsdocument voor besluitvorming
7. **Toetsing en besluitvorming**
Beoordeling door beleid, bestuur en stakeholders
8. **Realisatie**
De gekozen variant wordt uitgevoerd met monitoring op kwaliteit en doelbereik

Figuur 2 Businesscase proces

Uitgangspunt	Toelichting	Huidige situatie (zonder vaststelling) o.b.v. 82.311 inwoners 2023 en bestaande infrastructuur	Referentiekaders
Diversiteit aan sport-, speel- en beweegvoorzieningen	Er zijn voldoende binnensport, buitensport en openbare sport-, speel- beweegvoorzieningen	Geen richtlijn op aantal baden per inwoner De sportparken zijn (grotendeels) verspreid o.b.v. de infrastructuur uit de jaren '40 Padelbanen op (tijdelijke) locatie en commerciële grond binnen 100 meter afstand De verspreiding is ingericht i.s.m. onderwijs uit +/- de jaren '70 Niet iedere buurt is voorzien van grijze en groene openbare sport- en beweegvoorzieningen 6 van de 10 wijken heeft een wijkplek.	Op stadsniveau is er minimaal 1 zwembad en 1 natuurlijk zwemwater (Tuindorpbad) De verspreiding van sportparken zijn ingericht op basis van verspreiding, bezetting en benutting en bieden mogelijkheid tot het clusteren van voorzieningen Padelbanen worden gesitueerd op bestaande sportbestemmingen met een minimale afstand van 150-200 meter van woningen. Deze afstand kan aangepast worden met goed onderzoek en de juiste motivering De verspreiding van binnensportvoorzieningen wordt integraal ingericht i.s.m. het IHP onderwijs en de stedelijke ontwikkeling Iedere buurt is voorzien van grijze en groene openbare sport- en beweegvoorzieningen Elke wijk heeft een speelplek die als wijkplek fungeert.
	Er wordt voorzien in sport- en beweegvoorzieningen voor verschillende soorten sport- en beweegactiviteiten	De huidige inrichting is o.b.v. traditionele voorzieningen	Er wordt ingezet op een breed en gevarieerd aanbod van voorzieningen. Dit aanbod gaat verder dan traditionele voorzieningen zoals sporthallen en voetbalvelden
	Er wordt voorzien in sport- en beweegvoorzieningen voor verschillende doelgroepen	De huidige voorzieningen zijn niet inclusief en niet voor alle doelgroepen De schoolpleinen zijn niet multifunctioneel en wijkgericht, wel buurtgericht voor spelen De variatie is ingericht op traditioneel aanbod	Iedere wijk is voorzien van sport- en beweegvoorzieningen voor alle doelgroepen en bieden inclusiviteit Schoolpleinen zijn multifunctioneel en wijkgericht De variatie van het aanbod vergroten zodat het beter aansluit bij diverse doelgroepen We kiezen op buurt- en sportplekken vaker voor alternatieve sporten.
	Speelbuurten bevatten voldoende afwisseling	De speelbuurten in Hengelo bevatten in veel gevallen onvoldoende afwisseling. Er is ruimte voor verbetering op het gebied van: Speelvormen (meer natuurlijk spel, sport, ontmoetingsplekken) Leeftijdsgericht aanbod Samenhang tussen plekken (via routes of thematische inrichting) De variatie in speelvormen is beperkt; veel plekken zijn toestelgericht en missen natuurlijke of interactieve elementen. Inclusiviteit en uitdaging voor oudere kinderen blijven achter.	In elke speelbuurt moet de schijf van vijf aanwezig zijn. •De traditionele speelplek •Vieze knieën •'t pleintje •Het trapveld •De speelroute
	Speelbuurten ingericht op basis vraag/aanbod	Ingericht op basis van demografie	Vraaggestuurd: meer formeel aanbod bij hoge speeldruk; minder formeel bij veel vrije ruimte.
	Er is een (her)inrichtingshandleiding. per type speel- en sportplek. Met deze richtlijnen heeft elk type plek een duidelijke doelgroep, invulling en functie binnen een speelbuurt.	De basis voorinrichting van speelplekken is aanwezig in de Kadernota Spelen 2016.	Speel- en sportplekken worden aan de hand van een (her)inrichtingshandleiding ingericht.
Goede bereikbaarheid van betaalde en onbetaalde voorzieningen	De sport- en beweegvoorzieningen zijn goed bereikbaar en hebben een goede ligging	4 sporthallen in eigendom = 1 sporthal per 20.578 inwoners 2 sporthallen van onderwijs in gebruik = 6 sporthallen per 13.719 inwoners Geen richtlijn op aantal baden per inwoner Geen richtlijn op aantal m2 per 1.000 woningen Een binnensportvoorziening ligt op maximaal 1.000 meter afstand van het primair onderwijs	1 sporthal per 12.000 inwoners 1 zwembad en 1 natuur zwembad per 82.500 inwoners Tussen de 3.000 m² en 7.000 m2 buitensport per 1.000 woningen Een binnensportvoorziening ligt op maximaal 1.000 meter afstand van het primair onderwijs
	Speelbuurten hebben een goede basisspreiding van speelvoorzieningen	Ja, de speelbuurten in Hengelo hebben een goede basisspreiding van speelvoorzieningen. Wel is er ruimte voor verbetering in diversiteit, inclusiviteit en aansluiting op verschillende leeftijdsgroepen. Niet elke speelbuurt heeft een volwaardige buurtplek (bijv. delen van Hengelose Es en Woolde). Het netwerk van kleine speelplekken is in opzet vaak aanwezig, maar voldoet niet structureel aan de kwaliteits- en oppervlaktestandaard van ca. 500 m² per plek. Er is ruimte voor verbetering in spreiding, inrichting en samenhang.	In elke speelbuurt binnen 200 meter speelruimte. Grote speelbuurt > 10 hectare: •Minimaal 1 buurtplek van ca. 2.500 m², centraal gelegen, met een actieradius van 400 meter. •Netwerk van kleinere speelplekken van ca. 500 m². Kleine speelbuurt < 10 hectare: •Netwerk van kleinere speelplekken van ca. 500 m².
Overzicht van variëteit aan aanbod en vindbaarheid van voorzieningen	De sportvoorzieningen zijn makkelijk vindbaar en herkenbaar	Er is geen platform voor sport-, beweeg- en speelaanbod (Hengelo Sport of i.s.m. Hengelo Sport) De gemeentelijke sport- en beweegvoorzieningen zijn (visueel) niet herkenbaar	Er is een platform voor sport-, beweeg- en speelaanbod (Hengelo Sport of i.s.m. Hengelo Sport) De gemeentelijke sport- en beweegvoorzieningen zijn (visueel) herkenbaar
Sport, spelen en bewegen integreren in bestaande recreatieve omgeving	De openbare (sport)infrastructuur zet aan tot sport en bewegen	Er is alleen een onderhoudsrichtlijn Binnensportvoorzieningen zijn traditioneel ingericht	Voor de vernieuwing van bestaande infrastructuur wordt aangesloten bij bestaande ontwikkelingen (gebiedsontwikkeling, IHP of onderhoudsnoodzaak) en gewerkt met businesscases Binnensportvoorzieningen worden per businesscase ingericht met het ASM-model, akoestische wandpanelen of andere ontwikkelingen ter ondersteuning van een optimaal gebruik van doelgroepen
De infrastructuur is aantrekkelijk en duurzaam	De voorzieningen zijn aantrekkelijk	De sporthallen zijn niet voorzien van moderne faciliteiten en voldoende kleedruimtes Er is één sporthal met kantine en tribune. Er is geen topsporthal Er is sprake van een basis aan groene inrichting, maar onvoldoende structurele ruimte voor bespeelbaar groen.	Alle gemeentelijke sporthallen zijn voorzien van moderne faciliteiten en voldoende kleedruimtes Er is minimaal één (top)sporthal met een kantine en tribune Speelplekken zijn groen ingericht, ruimte voor bespeelbaar groen Divers aanbod op basis van behoefte
	De voorzieningen zijn duurzaam	Alle gemeentelijke sporthallen zijn niet energieneutraal (B/ENG) Alle gemeentelijke sportvoorzieningen zijn niet energieneutraal (B/ENG) Er zijn drie binnensportvoorzieningen inclusief Het gebruik van natuurlijke ondergronden (gras/zand/houtsnippers is breed toegepast, maar nog niet overal doorgevoerd. De basis is aanwezig, maar verdere vergroening en beschutting zijn nodig om alle speelplekken volledig klimaatbestendig te maken. De huidige speelplekken bevatten wel groene elementen, maar biodiversiteit is geen integraal onderdeel van het ontwerp. Er worden onvoldoende duurzame materialen gebruikt i.v.m. de prijs/kwaliteit verhouding voor het onderhoudsniveau. Er is geen structurele aandacht voor circulaire materialen of energiezuinighe	Alle gemeentelijke sporthallen zijn (bijna) energieneutraal (B/ENG) in 2035 Alle gemeentelijke sportvoorzieningen zijn (bijna) energieneutraal (B/ENG) in 2040 Alle gemeentelijke sportvoorzieningen zijn inclusief en toegankelijk voor iedereen in 2040 Speelplekken zijn voorzien van zoveel mogelijke natuurlijke ondergronden Speelplekken zijn klimaatbestendig ingericht Biodiversiteit komt terug in (alle) speelplekken Speel- en sportplekken zijn duurzaam ingericht
Sport-, speel- en beweegvoorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken door iedereen	De voorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken	Niet alle gemeentelijke voorzieningen zijn gelegen aan rustige wegen of veilig te bereiken Niet alle gemeentelijke voorzieningen zijn goed bereikbaar per fiets en te voet Alle gemeentelijke voorzieningen zijn voorzien van een alarmsysteem Er zijn geen ontmoetingsparken Sportparken zijn voor specifieke doelgroepen Er zijn in Hengelo autovrije fietspaden en groenstroken die speelplekken verbinden, vooral in wijken als Hasseler Es en Slangenbeek. Deze vormen een goede basis voor kindvriendelijke routes. Er zijn nog weinig ingerichte speel- of beweegroutes en drukke wegen en ontbrekende oversteekplaatsen vormen op sommige plekken nog barrières. Het STOMP principe wordt toegepast sinds de vaststelling van het Mobiliteitsplan 'Heel Hengelo in beweging'	Alle gemeentelijke voorzieningen zijn gelegen aan rustige wegen of zijn veilig te bereiken Alle gemeentelijke voorzieningen zijn goed bereikbaar per fiets en te voet Alle gemeentelijke voorzieningen zijn voorzien van (fysieke) beveiliging Er komen (minimaal) vijf ontmoetings sportparken met een spreidingsdekking over Hengelo met 10 min fietsafstand Sportparken zijn voor alle doelgroepen te gebruiken Barrières verkleinen en groene routes verbeteren Het STOMP principe wordt toegepast
	De voorzieningen zijn toegankelijk voor iedereen	De meeste wijk- en stadsplekken zijn nog niet toegankelijk voor mensen met een beperking. Toestellen en De meeste buurtplekken in Hengelo zijn niet goed toegankelijk voor mensen met een motorische beperking. Er ontbreken vaak verharde paden, verlaagde opgangen en toegankelijke toestellen. Er is bij herinrichting nog te weinig structurele aandacht voor inclusiviteit, ontmoeting en samenspel. De gemeentelijke voorzieningen zijn niet toegankelijk voor alle doelgroepen Er is geen beweegtuin	Wijk- en stadsplekken krijgen een inclusieve inrichting voor mensen met verschillende soorten beperkingen. Buurtplekken worden beter toegankelijk voor inwoners met een motorische beperking. Bij (her)inrichting van speelplekken houden we rekening met inclusiviteit, ontmoeting en samenspel Voor alle doelgroepen zijn toegankelijke gemeentelijke voorzieningen Op stadsniveau is voorzien in minimaal 1 inclusieve beweegtuin (Athletic Skills Garden) voor multifunctioneel openbaar beweeg- en speelgebruik
	Sport- en speelplekken zijn rookvrij	Sportparken zijn rookvrij, speelplekken nog niet	Nieuwe speelplekken zijn rookvrij, bestaande speelplekken worden rookvrij gemaakt
	De binnensport en buitensportaccommodaties hebben een hoge bezetting	Wordt aangevuld	De binnensportvoorzieningen hebben een minimale bezetting van: - o Overdag: 80% - o Naschools: 75% - o Weekend: 60% De buitensportvoorzieningen een maximale bezetting van: - o Verenigingsgebruik: 80% - o Medegebruik: 50%
Verschillende voorzieningen combineren in één	De voorzieningen zijn geschikt voor meerdere activiteiten (gedeeld gebruik)	De gemeentelijke voorzieningen zijn niet geschikt voor meerdere sport-, speel- en beweegactiviteiten	De gemeentelijke voorzieningen zijn geschikt voor meerdere sport-, speel- en beweegactiviteiten
Voorzieningen combineren met andere functies	De voorzieningen worden gecombineerd met andere functies (multifunctioneel)	De gemeentelijke binnensport voorzieningen zijn niet multifunctioneel	De gemeentelijke binnensportvoorzieningen zijn multifunctioneel

Bijlage 2 - Speelbuurtmodel

Om het model van de speelbuurt toe te passen kan elke speelbuurt apart doorgelicht worden aan de hand van **4 stappen**

1. De speelbuurt centraal

De speelbuurt is het deel van de wijk of buurt waarin kinderen van 6 tot 12 jaar zich vrij kunnen bewegen. Drukke wegen, watergangen, spoorlijnen maar ook industriegebieden of parken zijn barrières voor kinderen. Een buurtgrens is soms ook vooral een niet-fysieke afspraak. Kinderen komen of mogen dan simpelweg niet uit hun eigen buurtje.

De speelbuurt is het gebied waarin steeds moet worden gekeken of het aanbod bijdraagt aan de belangen die aan goede speelruimte worden gelinkt. Afhankelijk van de omvang en het karakter van een speelbuurt worden er voorwaarden gekoppeld aan de hoeveelheid speelvoorzieningen. Een speelbuurt komt soms overeen met de buurtindeling die de gemeente zelf al hanteert, maar is vaak ook iets kleiner.

Elke speelbuurt

- In elke speelbuurt geldt dat kinderen binnen 200 meter van hun woning speelruimte kunnen vinden. De omvang en het soort speelruimte hangt af van het type speelbuurt.

Grote speelbuurt- minstens 10 hectare

- In een grote speelbuurt moet minimaal 1 buurtplek gelegen zijn. Dit is een (bij voorkeur centraal gelegen) speel- en sportplek van ca. 2.500 m² groot als plek waar de buurt samen kan komen.
- Een buurtplek heeft een actieradius van 400 meter waardoor het in zeer grote speelbuurten nodig kan zijn om te voorzien in meerdere buurtplekken.
- Naast de buurtplek is een netwerk van kleinere speelplekken nodig. Dit zijn plekjes van ca. 500 m² die vooral zijn ingericht voor de kinderen die nog niet zelfstandig naar de buurtplek kunnen. Een blokplek heeft een actieradius van 200 meter en hoeft niet altijd ingericht te zijn met speeltoestellen

Kleine speelbuurt - <10 hectare

- In een kleine speelbuurt volstaat een netwerk van kleine
- speelplekken en is het niet nodig om te voorzien in een buurtplek.
- Een **uitzondering** wordt gemaakt voor kleine speelbuurten met een hoge speeldruk (bij hoge bevolkingsdichtheid, gemengde stadsbuurten en centraal stedelijke woonmilieus). Hier geldt hetzelfde uitgangspunt als bij de grote speelbuurt: tenminste één buurtplek én een netwerk van blokplekken.

2. Vraag en aanbod

Om te bepalen welke speelruimte nodig is, wordt per speelbuurt indicatief gekeken naar de vraag en het aanbod van de openbare speelmogelijkheden.

Een buurt met veel hoogbouw, weinig tuinen en een hoge bevolkingsdichtheid levert in de regel een hogere speeldruk op (meer gebruikers per m² speelruimte).

Brede stoepen, goede vrije speelruimte (spelen op straat en in het groen), een beperkte parkeerdruk en veel bewegingsvrijheid (weinig barrières binnen de speelbuurt) zorgen dat een speelbuurt juist op de aanbodzijde hoog scoort. Kinderen vinden hier eenvoudig vrije speelruimte binnen 200 meter van hun woning waardoor ingerichte formele voorzieningen minder van belang zijn. In deze buurten volstaat het vaak om te voorzien in alleen (een) goed ingerichte buurtplek(ken).

Als de vraag naar speelruimte het aanbod overstijgt, dan is het aanvullend op de buurtplek óók nodig om in een netwerk van blokplekken te voorzien. Op die manier kan de speeldruk zich goed verspreiden over meerdere plekken.

3. Schijf van vijf van buitenspelen

Naast de kwantitatieve uitgangspunten van de speelbuurt beoordelen we de diversiteit van het aanbod. Spelen en bewegen kan op veel verschillende manieren. In de speelbuurt is het daarom belangrijk om een variatie van speel- en beweegvormen aan te bieden.

In elke speelbuurt moet de **schijf van vijf** aanwezig zijn, bestaande uit de volgende elementen:

- De traditionele speelplek: uitdagende speeltoestellen en ontmoeting.
- Vieze knieën: bespeelbaar groen om lekker vies te worden.
- 't pleintje: verharde ruimte voor vrij spel, fietsen, steppen of knikkeren.
- Het trapveld: ruimte voor sport, fysieke uitdaging en ontmoeting.
- De speelroute: verbindende en veilige kindvriendelijke route door de buurt.

Als de vijf elementen aanwezig zijn binnen de bewegingsvrijheid van een kind, is er sprake van een rijk, gevarieerd aanbod.

4. Speelruimte per speelbuurt

Net als de speelbuurt kunnen ook voorzieningen zelf beoordeeld worden op relevante criteria. Dit biedt inzicht in de verbeterpunten op plekniveau. Naast het beoordelen van de bestaande situatie geven de criteria ook handvatten voor de (her)inrichting van speel- en sportplekken.

Hoe een speelplek is geclassificeerd hangt af van de huidige inrichting én ruimtelijke context.

- Een buurtplek moet bijvoorbeeld voldoende aantrekkingskracht en capaciteit hebben om gebruikers uit de hele speelbuurt te ontvangen. Dat betekent een inclusieve speel- én sportplek met veel (vrije) ruimte, voldoende uitdaging in speelobjecten en een hoge verblijfswaarde met voldoende groen, bankjes en afvalbakken.
- Een kleine speelplek moet vooral direct omwonenden bedienen, vaak jongere kinderen die nog niet zelfstandig naar de buurtplek kunnen. Deze plekken kunnen in de regel dicht bij de woningen staan en hebben minder voorzieningen nodig omdat deze plekken vaak minder intensief worden gebruikt. In sommige buurten is het niet nodig deze in te richten met reguliere speeltoestellen. In dat geval volstaat bespeelbaar groen (grasveldje, tiny forest of ravotplek) of een autovrij fietspleintje met speelaanleidingen.

De gemeente Hengelo beschikt over negen wijkplekken. Deze multifunctionele sport-, beweeg en ontmoetingsplek is een buurtplek die meerdere speelbuurten en de hele wijk (en soms zelfs stad) bedient. Wijkplekken hebben een zeer grote aantrekkingskracht (bijzondere inrichting) of richten zich op een specifieke doelgroep (skatebaan, pumptrack, grote beweegtuin).

Gemeente
Hengelo

Omgevingsprogramma Gebied en Accommodatie- voorzieningen Plan (GAP)

24 juni 2025

Vragen aan de gemeenteraad

- **Ziet u in deze bouwstenen, voor het Omgevingsprogramma GAP, de ambitie vertaald die u heeft vastgesteld in o.a. de Omgevingsvisie(s), Sport- en beweegvisie en Kadernota Spelen?**
- **Wilt u ons nog iets meegeven ten aanzien van de voorgestelde werkwijze om van beleid tot uitvoering te komen?**
- **Welke wensen en bedenkingen wilt u meegeven ten aanzien van de bouwstenen 'uitgangspunten, kwaliteitsniveaus en referentiekaders'?**

De beleidsbasis

- **Omgevingsvisies (binnenstad & Hart van Zuid, buitengebied en stedelijk gebied)**
- **Sport- en beweegvisie 2023-2033**
- **Kadernota Spelen 2016**

In 2040 is het in Hengelo aangenaam wonen, werken en leven

Thema's voor ontwikkeling van de stad

- ✓ *De innovatieve maak- en werkstad*
- ✓ *De bereikbare stad*
- ✓ *De sociaal en betrokken woonstad*
- ✓ *De gezonde en groene stad*
- ✓ *De energieneutrale en circulaire stad*

Wat is het GAP?

*Ontwikkeling en
optimalisatie van
sport-, beweeg-
en speel
accommodaties
en voorzieningen*

Wat is het GAP?

*infrastructuur
efficiënt
wordt benut*

Wat is het GAP?

**Maar ook
duurzaam en
toegankelijk**

Wat is het GAP?

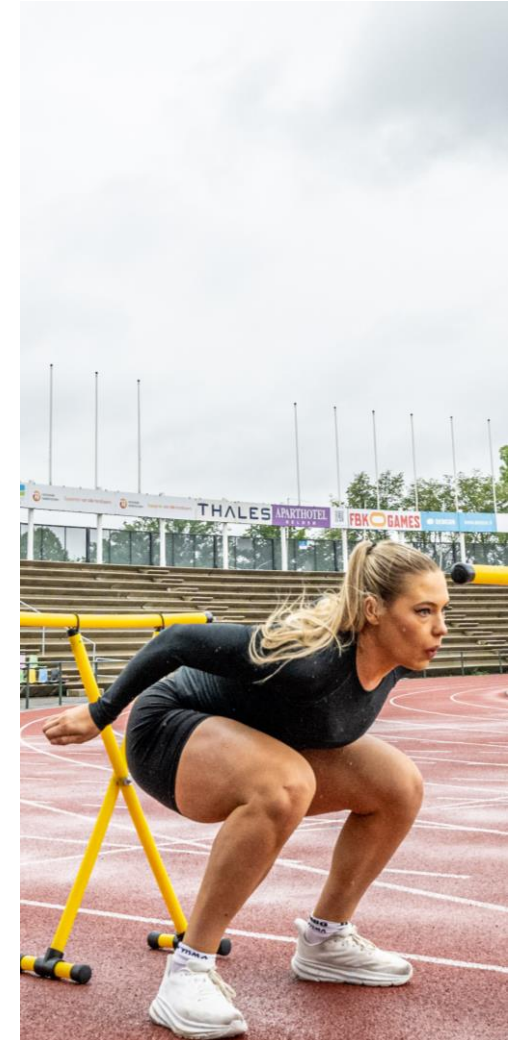
*Voor alle
doelgroepen*

Spelen

Speelbuurtmodel en Schijf van Vijf

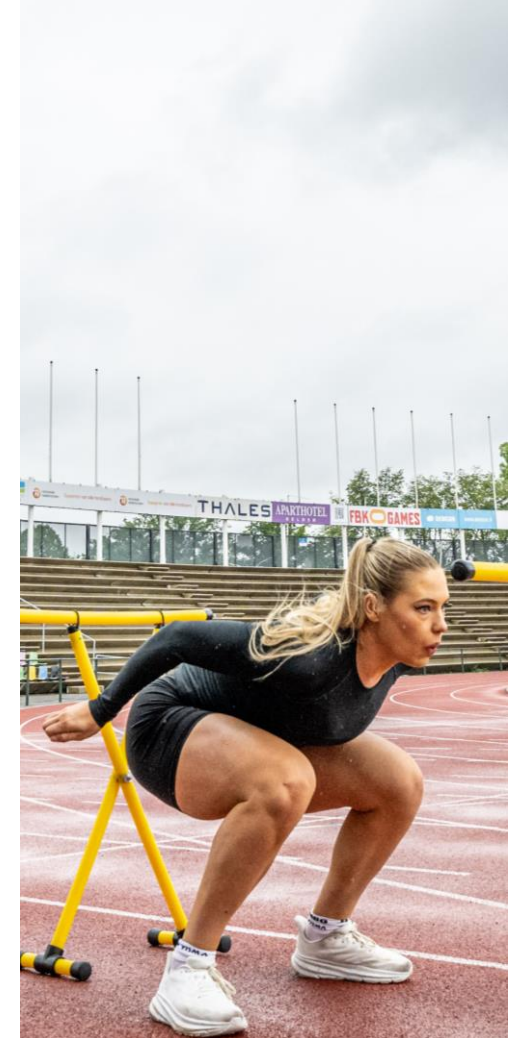
- ✓ Toekomstbestendige spreiding
- ✓ Divers aanbod

- ✓ Moties
- ✓ Participatiesessies Raad van Kinderen
- ✓ Innovatief
- ✓ Veilig
- ✓ Inclusief

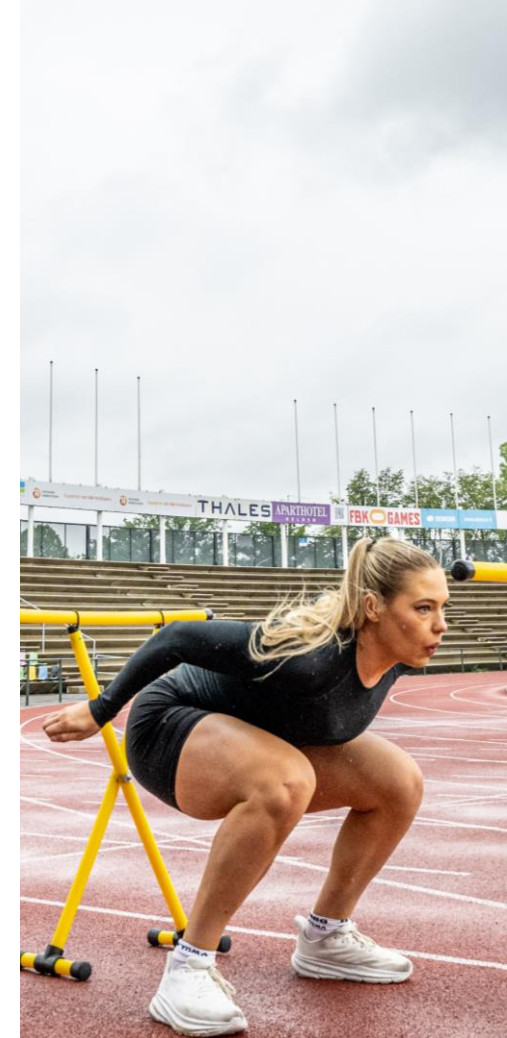
Uitgangspunten en referentiekaders

1. Diversiteit aan sport- speel- en beweegvoorzieningen
2. Goede bereikbaarheid van betaalde en onbetaalde voorzieningen
3. Overzicht van variëteit aan aanbod en vindbaarheid van voorzieningen
4. Sport, spelen en bewegen integreren in bestaande recreatieve omgeving

Uitgangspunten en referentiekaders

- 5. De infrastructuur is aantrekkelijk en duurzaam
- 6. Sport-, speel- en beweegvoorzieningen zijn gemakkelijk en veilig te gebruiken door iedereen.
- 7. Balans in aanbod en gebruik van bestaande infrastructuur.
- 8. Verschillende voorzieningen combineren in één.
- 9. Voorzieningen combineren met andere functies.

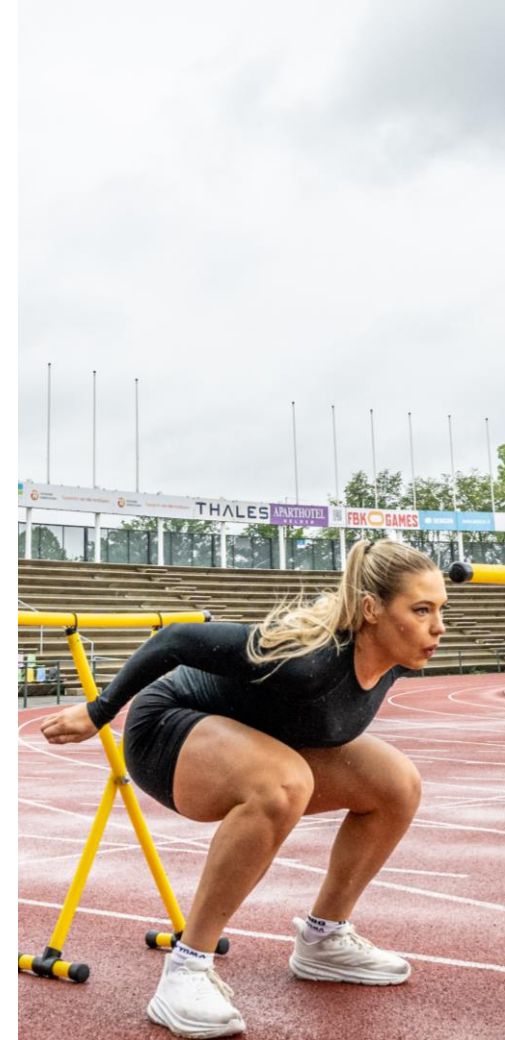
Kwaliteitsniveaus

- ✓ *Basisvoorziening*
- ✓ *Vernieuwend & toekomstbestendig*
- ✓ *Topsport en citymarketing*

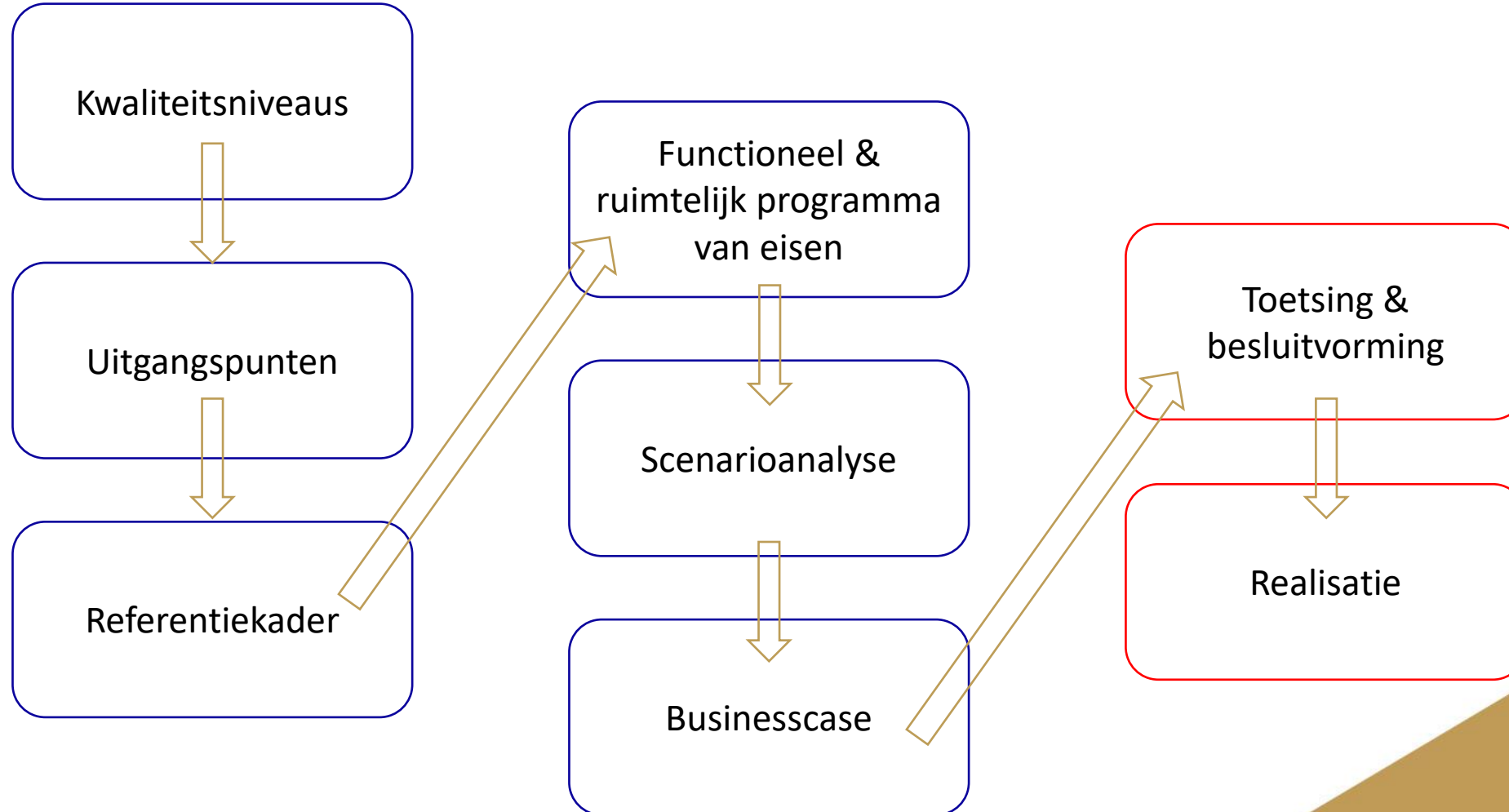
Aanleiding en prioritering

- ✓ **Gebiedsontwikkeling**
- ✓ **IHP Onderwijs**
- ✓ **Onderhoudsniveau**

Voorbeeld huidige situatie naar toekomstbestendige situatie

Van beleid naar uitvoering

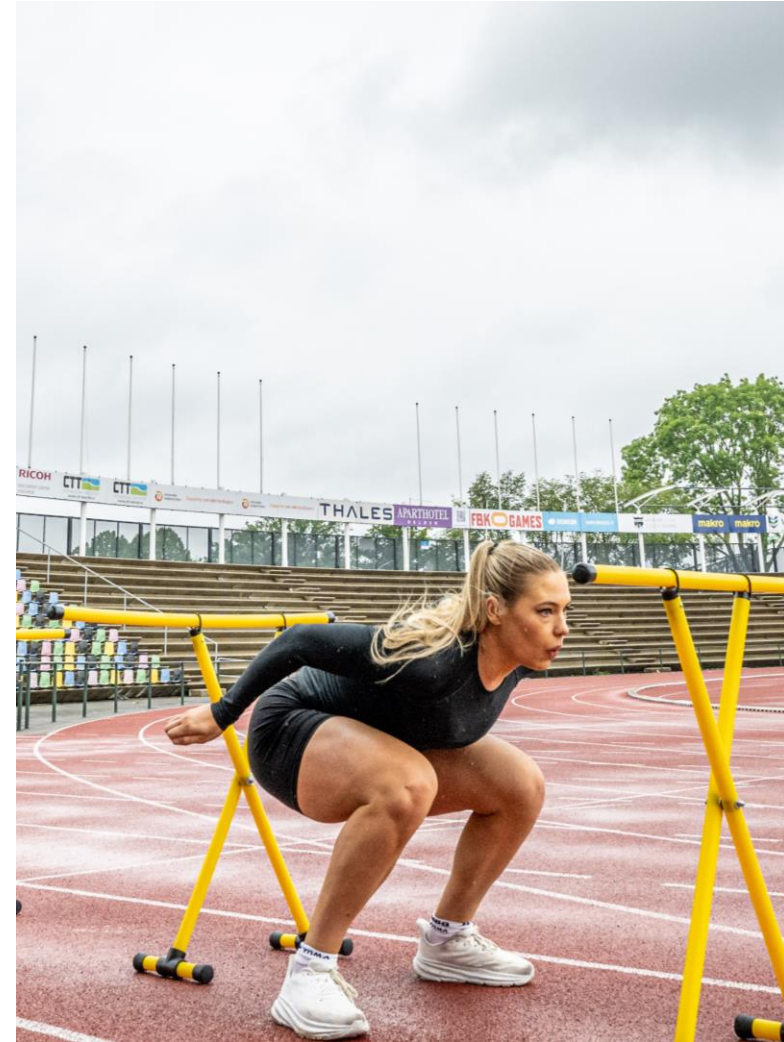
Hoe gaan we verder?

Vervolg proces GAP

Uitvoering geven aan
moties Spelen

Vervangingsinvestering
Spelen

✓ Vernieuwend en
Toekomstbestendig

**Bedankt voor uw
aandacht!**

Vragen/opmerkingen?